

La Riverego

Vintro de 1993-94

Esperanto-Societo Kebekia

N° 33°, Jarkolekto 8°

Biermuzeo en Nederlando

Yves Bellefeuille

Lors d'un de ses voyages aux Pays-Bas, l'auteur, amateur de bières, a pu visiter le musée national de la bière. Utilisant une approche historique, ce musée est adjacent à un bar offrant une centaine de marques.

Membroj de Universala Esperanto-Asocio kiuj bone konas certan fakon povas esti fak-delegito. Nu, mi bone konas bieron, kaj sekve fariĝis fak-delegito pri biero. Nepra akompano dum miaj eksterlandaj vojaĝoj estas la manlibro *Pocket Guide to Beer* de Michael Jackson — ne la usona kantisto, sed samnoma Brito kiu estas inter la plej grandaj fakuloj pri biero. Tiu libreto recenzas pli ol mil el la ĉefaj bieroj ĉie en la mondo kaj rekomendas trinkejojn kaj aliajn lokojn ligitajn al biero.

En ĝi legiĝas mallonga mencio pri la ekzisto de biermuzeo en Nederlando: «Estas nacia biermuzeo, kun trinkejo nomita *De Boom*, en fromaĝa urbo Alkmaar (Houttil 1).» Malgraŭ la malriĉeco de tiuj informoj, mi kuraĝis fari kromvojon okaze de vojaĝo al Rotterdam por kunsido en la Centra Oficejo.

La «Nacia Biermuzeo *De Boom*» (La arbo) okupas tri etaĝojn en tipe nederlanda domo, konstruita en 1500. Ĝi prezentas ĉiujn aspektojn de la fabrikado de biero per dudeko da scenoj, kiuj konsistas el ekipaĵoj, fotoj

kaj tre kompletaj klarigoj en la nederlanda. Bonŝance, ankaŭ haveblas libretoj kun tradukoj diverslingvaj.

La muzeo sekvas ĉefe historian vidpunkton. Ĝi prezentas la manieron laŭ kiu oni faris bieron komence de la jarcento, kaj ekzemple detale prezentas la laboron de la barelisto. Estas interese

lerni la diversajn ŝtupojn de bierfarado kaj vidi la ilojn uzitajn antaŭ cent jaroj; kvankam la teknikoj nun estas pli modernaj kaj pli efikaj, oni tamen povas bedaŭri la malaperon de malnovaj artoj. La muzeo ankaŭ havas ampleksajn kolektojn de bier-boteloj kaj de bier-glasoj, denove precipe el

....Biermuzeo...

historia vidpunkto.

Tre agrabla bier-trinkejo ankaŭ nomita *De Boom* estas ligita al la muzeo. Ĝi vendas centon da malsamaj bieroj.

Eblas pasigi agrable unu aŭ du horojn en la muzeo, lernante pri la bier-arto. (Oni mem decidu kiom da tempo oni poste pasigu en la trinkejo!) Se eble, mi rekomendas ke oni vizitu la muzeon vendredon matene, kiam okazas mez-aprile ĝis mez-septembre la fromaĝ-bazaro pro kiu Alkmaar estas ĉefe fama.

Nationaal Biermuseum «De Boom», Houttil 1, 1811 JL Alkmaar, Nederlando, tel. (072) 113801, malfermita marde ĝis sabate de la 10^a ĝis la 16^a, sed nur ekde la 13^a inter la 1^a de oktobro kaj la 1^a de aprilo. Kosto: tri guldenoj (ĉ. du dolaroj).

Kun sia kutima efikeco, la nederlandaj fervojoj proponas po du trajnojn hore inter Amsterdam kaj Alkmaar; la vojaĝo daŭras 32 minutojn. El la stacidomo, sekvu la indikojn «Biermuseum» ĝis la butikita strato Langestraat. Faru etan kromvojon maldekstren se vi volas trafi la straton *Canadaplein*, kaj daŭrigu ĝis Houttil. Zorgu ke Houttil ŝanĝas sian nomon al Boterstraat. La promenado de la stacidomo daŭras kvaron-horon.

Ankaŭ ĉi-jare la otava grupo invitas la kebekiajn esperantistojn al vintra semajnfina renkontiĝo. Ĝi okazos de la 25^a ĝis la 27^a de februaro 1994, denove en la komunuma centro Forbes, en Otavo. Kotizo estas 13\$. Informoj haveblas de Yves Bellefeuille, 2372, cr. Haddington, Ottawa K1H 8J4, tel. (613) 731-3635.

Le groupe espérantiste d'Ottawa invite de nouveau les espérantistes québécois à une rencontre hivernale qui aura lieu du 25 au 27 février 1994, au Centre communautaire Forbes, à Ottawa. La cotisation est de 13\$. Renseignements auprès d'Yves Bellefeuille, 2372, cr. Haddington, Ottawa K1H 8J4, tél.: (613) 731-3635.

Code civil

Depuis le 1er janvier, le Québec a un nouveau Code civil. En vertu de cette loi, aucune entreprise québécoise ne peut faire connaître la liste de ses clients ou de ses membres sans l'autorisation de ceux-ci. La Société québécoise d'espéranto avait l'habitude de faire parvenir la liste de ses membres aux membres qui en faisaient la demande, encourageant ainsi les échanges entre ceux-ci. Si certains d'entre vous veulent voir leur nom retiré de la liste, faites-le-nous savoir.

De la unua de januaro validas en Kebekio nova «Code civil». Laŭ ĝi, neniu kebekia entrepreno rajtas dissciigi informon pri siaj klientoj aŭ membroj, sen ilia aprobo. Ĉar la Esperanto-Societo Kebekia kutimis sendi sian membroliston al petintaj membroj, tiel helpante rektajn interŝanĝojn, ĝi petas tiujn membrojn, kiuj deziras ke ilia nomo ne aperu en tiu listo, sciigi ĝin pri tio.

La Riverego (Le fleuve) est publié par la Société québécoise d'espéranto en mars, juin, septembre et décembre. Dépôts légaux: bibliothèques nationales du Canada et du Québec. Premier trimestre 1986. ISSN 0830-9574. Le contenu des articles est sous la responsabilité des auteurs. La reproduction des articles est permise, avec mention obligatoire de la source. Photocopié à 150 exemplaires sur papier recyclé Nouvelle Vie, par Photocopie Métro. Gratuit pour les membres de la S.Q.E. Autrement, l'abonnement annuel est de 10 \$.

La Riverego estas eldonata de la Esperanto-Societo Kebekia, en marto, junio, septembro kaj decembro. Pri la enhavo de la artikoloj respondecas la aŭtoroj mem. Oni rajtas kopii la artikolojn, kun nepra indiko de la fonto. Fotkopiita 150oble de Photocopie Métro, sur reuzpapero. Senpage por la membroj de E.S.K. Por aliaj, la jara abono kostas 10 CAD. UEA-kodo de la Societo: kebk-d.

Échéance pour le prochain numéro / limdato por la venonta numero: 1994.03.01.

Rédacteur: / redaktis Sylvain Auclair. Ont collaboré à ce numéro / kunlaboris al ĉi tiu numero: Yves Bellefeuille, Suzanne Bolduc, Márta Dikman, Normand Fleury kaj Cleve London. Administrateurs de la S.Q.E. / estraranoj de E.S.K.: Normand Fleury (président / prezidanto), Jean-Claude Bélanger (vice-président / vicprezidanto), Sylvain Auclair (secrétaire-trésorier / sekretario-kasisto) kaj Sylvain Quirion; vakas unu posteno.

Esperanto-Societo Kebekia / Société québécoise d'espéranto

6358-A, rue de Bordeaux

Montréal Québec · H2G 2R8

Répondeur / telefonresponddilo: (514) 272-0151

Torontano en Val-David

Klivo Lendon

L'auteur est venu de Toronto pour participer à la rencontre automnale de la S.Q.E., à Val-David. Il note ici ses impressions.

Mi estas eks-otavano. Kiel aliaj otavanoj, mi foje partoprenas kebekiajn esperantajn eventojn.

Ĉar mi iris al Japanio dum ses monatoj, kaj poste transloĝiĝis al Toronto, mi ne vidis miajn kebekiajn amikojn dum pli ol jaro. La aŭtuna renkontiĝo de ESK en Val-David donis al mi la ŝancon reenkonti ilin.

Val-David estas tre malproksima al Toronto, tial mi ne povis alveni vendred-vespere. Mi alvenis sabatmatene.

Antaŭ tagmanĝo estis kunsido pri movadaj aferoj. Yves Bellefeuille parolis pri sia volontula laboro ĉe UEA en Rotterdamo, kaj pri la Junulara Kongreso en Bulgario. Marko Fettes parolis pri la Universala Kongreso en Valencio, Katalunio. Suzano Caron-Richer entuziasme rakontis pri intensa Esperanto-kurso ĉe la Universitato de

Sanfrancisko. Normando kaj Zdravka raportis pri kurso ĉe la Universitato de Hartford, en kiu ili instruis. Mi diskutis miajn impresojn pri la Esperanta movado en Japanio.

Posttagmeze, ni promenis en arbaro. Estis agrable marŝi laŭ arbara vojo, parolante kun amikoj, kiujn mi ne vidis dum longa tempo.

Dum la promenado, Normando fojfoje haltigis la grupon por montri al ni interesajn plantojn. Ekzemple, li montris al ni kelkajn taksusojn, kaj klarigis, ke oni nun kultivas tiun planton, por esplori ĝiajn kuracajn valorojn.

Ni alvenis al rando de klifo, kaj tie vidis neforgeseblan belon. La montetoj estis kovritaj per ruĝaj kaj flavaj arboj. Vere impone estis.

Reirante al la hotelo, pluvo komenciĝis. Aliajn, pli saĝaj ol mi, estis kunportintaj pluvmantelon. Mi

tute malsekiĝis dum la reira vojo.

Tiun vesperon ni manĝis pakistanstile, danke al Farani. La ĉef-plado estas rizaĵo kun faboj. Estis ankaŭ bona supo, kaj patpano kiu nomiĝas *ĝapati*. Farani klarigis al ni, ke nia manĝo estas ĉiutaga manĝo de ordinaraĵoj Pakistananoj. Li ankaŭ instruis al ni la ĝustan manieron manĝi ĝin, per fingroj.

Post la vespermanĝo estis legado de poezio. Mi ŝatus partopreni, sed jam estis tre laca, pro longa veturado. Mi reiris al mia ĉambro por dormi.

Mi pasigis la matenon de dimanĉo babilante kun novaj kaj malnovaj amikoj. Ni havis tre bonan ĉin-stilan tagmanĝon, kiun Cui preparis. En la posttagmezo, ni kisis kaj ĝisis nin, kaj reiris hejmen.

Estis tre agrabla semajnfino. Dankon al ESK pro la organiza laboro.

Transsibérien

Bien que ce soit sans doute plus ennuyeux que le train Montréal-Vancouver, de jeunes espérantistes européens veulent aller en train au congrès jeunesse, en Corée.

Le départ aura lieu à Moscou, le 11 juillet, l'arrivée à Ch'ŏnan, le 30. Ils iront en train de Moscou à Pékin, via Krasnoïarsk, en Sibérie. Occasion idéale pour organiser **un cours d'espéranto pour débutants**, non? Qu'y aurait-il d'autre à faire. Jongler (en train? mais on le tentera — c'est organisé par Jan van der Vliet, qui enseignait la jonglerie au congrès

jeunesse de Montréal), faire de la musique, regarder par les fenêtres (sûrement, mais à son cent-millième épinette...)?

À Krasnoïarsk, on pourra participer à la *Orienta Somera Esperanta Junulara Tendaro*. L'arrivée à Pékin aura lieu le 23 juillet. On pourra visiter la ville, ou se presser vers le congrès à Séoul. Pour s'y rendre: 10-15 heures de train, puis le bateau.

Si ça vous intéresse, contactez la S.Q.E. **maintenant**. [D'après *tejo-tutmonde*, janv.-mars 1994]

Congrès

Le prochain congrès mondial d'espéranto (U.K.) se tiendra du 23 au 30 juillet prochain, à Séoul, en Corée du Sud. Il précèdera le congrès international de la jeunesse espérantiste (I.J.K.), qui aura lieu la semaine suivante à Ch'ŏnan, aussi en Corée du Sud, du 30 juillet au 6 août 1994, sous le thème: *Kia popolo, tia kulturo* (Tel peuple, telle culture). L'Association mondiale d'espéranto (U.E.A.) a d'ailleurs négocié des prix avec Korean Airlines; un aller-retour au départ de Toronto coûte ainsi 1215 dollars canadiens, si on achète son billet par l'intermédiaire d'U.E.A.

La Riverego 3

Lenin kaj KEJO

«**Freqüenciés**»

António Martins

Márta Dikman

L'OJEQ (Organisation des jeunes espérantistes du Québec) ressuscite par des rencontres mensuelles tenues à Montréal.

Kio estas la diferenco inter Lenin kaj KEJO (Kebekia Esperantista Junulara Organizo)? Pri la ĉi-lastaj, ankoraŭ direblas ke ĝi «vivis, vivas kaj vivos».

Jes ja, tiuj kiuj kredis KEJOn definitive formorta, eraris. Dank'al fervora organizado de Régis Ostigny — Reĝo —, la 29^{an} de novembro okazis fenikseca reviviĝo de KEJO.

Juĝante laŭ la unua rekunveno, aspektas ke nov-KEJO agados sub la devizo de malfermiteco kaj toleremo. La diverseco de ĉeestantoj — tutjunaj kaj netutjunaj*, Esperantistoj kaj ankoraŭ-ne-Esperantistoj — iel demonstris ke la kvar nocioj konsistigantaj la nomon de nia ŝatata organizo neniel celas difini iun ajn liminion. *Junulara* certe ne signifas *rezervita al dek- kaj dudek-iom-jaruloj*. Nek *Esperantista* signifas *Esperanto-lingvoscio postulata*. Kaj *Organizo* ne signifas ion ajn: KEJO decidis funkcii pli kiel amika grupo ol kiel vera organizo, obeanta al burokraciaj principoj — la partoprenantoj de la unua kunveno eĉ prezidanton rifuzis elekti. Do, la

Kebekia Esperantista Junulara Organizo estas malfermita al ĉiuj: nur-en-kore-junaj, ankoraŭ-ne-esperantistaj malorganizemuloj (anarkiistoj) estas bonvenaj.

Por la interesatoj, jen kelkaj faktoj. KEJO kunvenos la lastan vendredon de ĉiu monato, t.e. la vendredoj antaŭantaj la MEK-vendredojn. Dum la unua renkontiĝo ĉeestis ok personoj, kvar jam-Esperantistoj (Reĝo, Silko, Marco Maertens kaj mi) kaj kvar espereble estontaj Esperantistoj (tri knabinoj kaj unu knabo, ĉiuj studentoj en UQÀM kaj geamikoj de Reĝo), plenaj je ideoj kiel diskonigi la ideon pri internacia lingvo inter universitatoj. Pri la estonta aktivado de KEJO formiĝis pluraj planoj, de eventuala ekpublikigo de dulingva (franca-esperanta) universitata ĵurnalo ĝis grandaj ekskursoj en montaro.

Kion bonan oni povas deziri al nov-KEJO? Malripozu malpace la malmortinto!

*Neniu ofendiĝu: laŭ miaj nocioj la finlimo de tutjuneco estas tiam, ekde oni ne plu rajtas al Interrail-rabato en Eŭropo.

Skribu

La plejaĝa membro de MEK kaj de ESK, S^{ro} Ants Laur, naskita en 1899 en Estonio, transloĝiĝis de Montrealo al urbo najbara al Toronto. Li nun vivas ĉe sia filino, S^{ino} Lepik. Se foje vi havas tempon, sendu salutojn al li, ĉar por li tio estos unu plia kontakto kun Esperanto. Jen lia adreso:

Ants Laur / Lepik
1242 Grosvenor St.
Oakville ON L6H 2K2

La revue *Freqüenciés*, publiée par la Jeunesse espérantiste catalane, constitue un cas à part dans le panorama de la presse espérantiste. Entièrement produite par une association jeunesse (ce qui en soi est rare), elle impressionne par sa qualité et son intérêt. De plus, son concept est unique. *Freqüenciés* n'est ni en espéranto ni sur l'espéranto (en tout cas, pas à première vue). Elle vise un public de langue catalane sans verser dans la propagande. Ses sujets: les cultures et les peuples (donc l'ethno-(géo)graphie, l'ethnolinguistique, les politiques linguistiques, etc.); ses sources principales: *Monato*, *Etnismo*, *Esperanto*, etc. Intéressant, n'est-ce pas? Les espérantistes aiment et peuvent facilement informer et s'informer sur les langues et les cultures, même (ou particulièrement) les moins connues.

En publiant ce matériel à l'intention d'un public non-espérantiste intéressé, on ne fait pas que présenter l'espéranto comme moyen adéquat de communication (actuel, pas futur), on ramasse aussi un public potentiellement intéressé à l'espéranto. Évidemment, on retrouve parfois aussi un article de fond (pas de propagande) sur l'espéranto, et les livres et revues espérantistes sont recensés tout aussi naturellement que les *autres*.

Bien que très diversifié, chaque numéro de *Freqüenciés* approfondit généralement un sujet. On y a déjà traité des Balkans, de l'ex-Union soviétique, de la culture arabo-islamique, de 1492, l'année des génocides, de l'Occitanie. *Freqüenciés* constitue une expérience intéressante, voire inspirante, qui, grâce à la Jeunesse espérantiste catalane, présente notre langue comme une option sérieuse. [De *tejo-tutmonde*, janv.-mars 1994. trad. *la Riverego*]

Monda kunagado progresse rapidement

Mark Fettes

Durant les dix-huit premiers mois de son existence, l'association *Monda Kunagado por Eduko, Scienco kaj Kulturo* a étendu son action à tous les continents. On retrouve parmi ses projets un soutien à la communauté espérantiste africaine, des séminaires et publications sur les langues et cultures minoritaires, une formation anti-raciste, le recueil de récits de vie et l'étude des relations entre la langue, la culture et l'écologie. Dans toutes ces activités, Monda Kunagado recherche la collaboration d'organisations non-espérantistes.

L'association compte actuellement environ 300 membres dans plus de 40 pays. La revue *Monda Forumo* (sous la rédaction de Mark Fettes, d'Ottawa)

sort quatre fois l'an et traite de divers sujets internationaux, comme le «nouvel ordre mondial» du président Bush, le travail de l'ONU en environnement et en développement, une stratégie pour l'éducation à la paix, et, bien entendu, l'action de l'Unesco et de Monda Kunagado.

L'association n'existe en fait que pour ses projets. Le séminaire sur les langues et cultures minoritaires en Scandinavie a connu un grand succès. Le projet de recueil de récits de vie d'espérantistes ordinaires de diverses parties du monde, se poursuit.

Un nouveau projet d'Annsibyl Kamphausen offre de grandes possibilités de collaboration: un club d'espéranto du village béninois de

Tchatchou a entrepris un projet horticole, pour lequel on a déjà trouvé un soutien technique et financier d'une organisation féminine internationale.

En réponse à des craintes croissantes chez les espérantistes européens, Monda Kunagado a organisé à l'automne 1993 un séminaire pratique de formation contre le racisme, sous la direction d'Elisabeth Schwarzer. D'une durée de trois jours, cette formation a permis à une quinzaine d'espérantistes d'approfondir leurs connaissances des sources du racisme et des manières de le combattre. Mme Schwarzer a d'ailleurs contribué au Jour de la Paix du congrès de València. [D'après *Eventoj*, juin(2) 1993, traduction de *La Riverego*]

Mondo-Rondo Pour la deuxième année

Kim Keeble

Mondo-Rondo est un projet international d'enseignement de la géographie par l'échange, entre groupes d'enfants, de cartes postales en espéranto. L'année 1992-93 a été la deuxième année de ce projet à Upper Rawdon (Nouvelle-Écosse).

Je l'ai lancé en février 1992, date à partir de laquelle j'ai enseigné à deux classes de sixième année, jusqu'en juin. Cette année, j'ai enseigné à une classe (car il n'y a plus qu'une classe de sixième année) pendant toute l'année.

Nous avons reçu cette année 74 cartes postales de divers pays, à la grande joie des élèves.

En plus d'enseigner la géographie des pays avec lesquels les cartes sont échangées, j'ai enseigné la géographie mondiale et l'espéranto. Mes élèves ont pu chanter «Ruĝa Pomo» au concert de Noël, et deux autres chansons, «Kompreneble! Kompreneble ne!» et «Ni kalkulu kune», au concert du printemps. C'était la première fois qu'on entendait

des chansons espéranto dans mon village. Maintenant presque tout le village sait ce qu'est l'espéranto.

À la fin de l'année, deux élèves, Scott et Keith, m'ont même demandé de continuer de leur enseigner l'espéranto **pendant les vacances d'été**.

Il existe en Nouvelle-Écosse un autre Mondo-Rondo. La famille Burkitt, qui habite près de Yarmouth, étudie l'espéranto par correspondance. Les deux filles, Krystol et Chantel, sont instruites par leurs parents. Après seulement quatre leçons du cours par correspondance et un peu d'étude dans le livre de Wells, la famille a pu s'intégrer à Mondo-Rondo. [D'*Inter Ni*, septembre 1993; traduction *La Riverego*]

Durant l'année 1993, la revue mensuelle *Monato* a publié une série d'articles sur les grandes langues du monde. Les particularités des langues suivantes ont été présentées: le chinois, l'anglais, le russe, l'espagnol, l'hindoustani, le bahasa indonésien et malais, le portugais, le japonais, le français, l'arabe et l'allemand.

La Riverego 5